

# Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 18. novembra 2021 - Leto XXXI, št. 46



stran 2

## ŠOPEK STVARITEV Z 20. MEDNARODNE LIKOVNE KOLONIJE



*Küzmičov Nauvi zakon se posodablja  
stran 3*



*Izlet v Goriška brda  
stran 6*



*Tak smo spejvali...  
stran 8*

## ŠOPEK STVARITEV Z 20. MEDNARODNE LIKOVNE KOLONIJE

Dvajsetletna dekleta so zelo privlačna, imajo pa za seboj že vsa zgodnja mladost in stopajo v odraslo dobo. Prav tako imponantna je zbirka del z vseh dvajsetih mednarodnih likovnih kolonij v

slovensko parlamentarno zagovornico *Eriko Köleš Kiss* in razstavljačije umetnike (kljub koronskim časom je bilo od desetih udeležencev kolonije prisotnih kar pet). Kakor je

Dolgoletni strokovni vodja likovnih kolonij v središču Porabja *Feri Gerič* se je spominjal, da z drugim pobudnikom, takratnim predsednikom ZSM *Jožetom Hirnőkom*, nista niti upala, da bo kolonija stopila na prag tretjega desetletja. Za finančno podporo se je nekdanji direktor Galerije-Muzeja Lendava zahvalil županu Huszárju, ki naj bi spoznal, da išče obiskovalec v Monoštru nekaj več kakor le lepota pokrajine in termalno vodo. Ponovno je opozoril prvega moža mesta na njegovo neizpolnjeno obljubo o ustanovitvi galerije v samem centru mesteca ob tromeji, obenem pa izpostavil pomen pridobitve domačega strokovnjaka za vodenje te ustanove.

O letošnji mednarodni likovni koloniji je *Feri Gerič* povedal, da so nanjo iz previdnosti povabili le ustvarjalce iz Slovenije in Madžarske, s katerima pa so povezani tudi slikar iriškega rodu iz Ljubljane, madžarski umetnik iz Madrida in likovni pedagog, po rodu iz Transilvanije. Po besedah strokovnega vodje na monoštrskih kolonijah ne ustvarjajo le slikarji v raznorodnih tehnikah, temveč tudi kiparji v granitu, marmorju ali keramiki. O tukajšnji zbirki je povedal, da se je ne bi bilo treba sramovati v nobenem evropskem razstavišču – kolonije torej kličejo po nadaljnjih dvajsetih letih. Kustos Galerije-Muzeja Lendava *Atilla Písnjak* je poudaril, da se je v koronskih časih povečala vrednost dejavnosti, pri katerih se lahko ljudje družijo. Potreba po umetniškem ustvarjanju naj bi združevala tudi deset ustvarjalcev na letošnji koloniji, ki jih je v svoji strokovni oceni umetnostni zgodovinar na kratko tudi predstavil.

*Arkan Al Nawas* je slikar z Bližnjega Vzhoda, ki s svojim svetom barv priključuje mistiko svoje rodne pokrajine, medtem ko se *György Csuta* z mešano tehniko odziva na aktualne družbene dogodke. Na delih *Endreja Góntérja* pokrajina pripoveduje o Bogu, ljubezni in družini – z nekim tujkom na sliki, *Zoltán Fodor-Lengyel* pa posveča na svojih umetninah največ pozornosti vodi in očiščenju. Na pokrajinskih akvarelih *Ferenca Kovácsa* se srečata za-

vedno in naključno, medtem ko lahko opazujemo na slikah *Lászla Nemesa* intenzivno bohotenje cvetov. »Mojster pastela« *Ede Pósa* se je v skladu s svojim gradbeniškim poklicem usmeril v upodabljanje zgradb in ulic, za *Dubravka Baumgartnerja* pa so značilni vertikalni pasovi različnih barv. *Istvána Vanyúrja* je težko stisniti v kalupe, tokrat se

direktor Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti *Damjan Damjanovič*. Akademski glasbenik se je najprej spominjal nekega koncerta moderne klasične glasbe, pri tem pa izpostavil, da naj bi vsaka umetnost vplivala na čustva, kot sta na primer ljubezen ali sovraštvo. Poudaril je skrb JSKD za razvoj ljubiteljske kulture tudi v krogu



Med soorganizatorjema, predsednico ZSM *Andrea Kovács* in monoštrskim županom *Gáborjem Huszárjem* stoji umetnostni zgodovinar *Atilla Písnjak*

Monoštru, ki so v porabsko središče v preteklih dveh desetletjih privabljale sam vrh sodobne madžarske, slovenske – in svetovne – likovne umetnosti.

So pa tudi kolonije stopile v obdobje odraslosti. O tem pričata izredno bogastvo in raznolikost umetnin, ki jih hranita soorga-

predsednica krovne organizacije izpostavila, so se ustvarjalci na letošnji likovni koloniji odzvali na izzive v letu 2021 in jim prilagodili svoj umetniški slog. Ovekovčili so svoje vtise o pokrajini ob tromeji in Porabju tako podarili »šopek duhovnih vrednot«.



»Zbirka umetnin Zveze Slovencev je vrhunska, « smo večkrat slišali na odprtju razstave

nizatorki Zveza Slovencev na Madžarskem in Mestna občina Monošter. Dela z zadnjega ustvarjalnega sobivanja, ki se je odvijalo med letošnjim 8. in 15. avgustom, so odslej na ogled v razstavnem prostoru monoštrskega Slovenskega doma.

12. novembra je na odprtju razstave – po kratkem klavirskem uvodu nadarjene učenke monoštrske glasbene šole – predsednica ZSM *Andrea Kovács* med gosti pozdravila generalno konzulko RS *Metko Lajnsček*,

Župan Monoštra *Gábor Huszár* je v imenu druge organizatorke, mestne občine, poudaril, da na vsakokratna odprtja ne prihaja kot politik, temveč kot prijatelj. Izrazil je obžalovanje, da v lanskem letu zaradi pandemije koronavirusa ni prišlo do otvoritve razstave, obenem pa se zahvalil domači slovenski skupnosti za profesionalno izvedbo tudi letošnje kolonije. Za zaključek je podčrtal, da so umetniki v Monoštru zmeraj dobrodošli.



Likovne kolonije že dvajset let strokovno vodi *Feri Gerič*



Razstavo je odprl direktor JSKD *Damjan Damjanovič*

je odločil za figuralne motive, ki iščejo ravnotežje med fiktivnim in resničnim, na kolonijo pa je bila povabljen tudi študentka slikarstva *Hajnal Papp*, ki je

najmlajših, ki naj bi tako manj svojega časa zapravili na »virtualnih sovražnikih«.

Po odprtju razstave je glavno vlogo prevzela umetnost.



»Ljubezenski otok« slikarja *Arkana Al Nawasa*

upodobila prizore iz življenja žensk. Starosta prekmurskih kiparjev *Ferenc Király* je v svojih skulpturah tudi tokrat redefiniral organske oblike iz narave – z erotičnim nabojem.

Po predstavitvi razstavljačijih umetnikov je *Atilla Písnjak* še izrazil prepričanje, da bi bilo bogato bero preteklih dvajsetih let zaželeno predstaviti tudi izven Porabja – morda v Budimpešti, Ljubljani, Murski Soboti ali Sombotelu.

Po krajši glasbeni točki mlade pianistke je razstavo odprl

Udeleženci dogodka smo si z zadovoljstvom ogledovali razstavljenе stvaritve in ugotovili, da bi si dragocena zbirka Zveze Slovencev zares zaslužila dostojno namestitve v načrtovani monoštrski galeriji.

(Slika na 1. strani: Skupina udeležencev jubilejne likovne kolonije: *Arkan Al Nawas*, *István Vanyúr*, *Ferenc Kovács*, *Zoltán Fodor-Lengyel* in *László Nemes*.)

-dm-  
foto: *Silva Eöry*

Klaudija Sedar - direktorica Zavoda Primoža Trubara

## Küzmičov Nauvi zakon se posodablja

Klaudijo Sedar, s stero smo se za naše novine nazadnje pogučavali v začetki letošnjega leta, gda je vödala publikacijo z naslovom Gimnazija v Monoštru in njen pomen za Slovence v Slovenski krajini, je vöminila svojo službo. Zdaj več ne dela v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, liki je gratala direktorica Zavoda Primoža Trubara.

»Rejsan, od meseca julijuša sam na Zavodi Primoža Trubara v Murski Soboti, pauleg evangeličanske cerkve. Tau je takši zavod, v sterom smo zaduženi za projekte, tak kulturne kak raziskovalne, vödavlemo pa tudi Evangeličanski list, steroga ge zdaj tudi urejam.

Ovak pa se spravlamo z različnimi projekti, steri se nanašajo tak na protestantizem kak na Prekmurje sploj, tak na preteklost kak tudi na sedanjost. Trnok bi rada bila, če bi leko spelali projekte za mlade, pa tudi takše, ge bi povezali mlajšo in starejšo generacijo,« je povedala Klaudija Sedar, stera je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani leta 2007 diplomirala na oddelki za klasično filologijo (latinski gezik s književnostjo) in na oddelki za splošno jezikoslovje, leta 2013 pa je z disertacijo Kulturna podoba JV Prekmurja v 17. in 18. stoletju doktorirala na Fakulteti za podiplomski študij Univerze v Novi Gorici.

Zavod Primoža Trubara je, vküper s partneri, pred dnevom reformacije pripravilo dva simpozija, zatau sve se ob toj priliki največ pogučavale o tom. Prvi simpozij je biu posvečeni 500-letnici Adama Bohoriča, steri je biu prvi slovenski slovničar in protestantski škonik, drugi

čavale o tom. Prvi simpozij je biu posvečeni 500-letnici Adama Bohoriča, steri je biu prvi slovenski slovničar in protestantski škonik, drugi

pa 250-letnici izida Novoga zákona Štefana Küzmiča. »Simpozij o Adami Bohoriči smo steli meti že preminauče leto, pa smo ga zavolo nauvoga koronavirusa nej mogli pripraviti. Lani naj bi bilau 500 lejt od njegovoga rojstva, istina pa gé, ka nauwe raziskave

kažejo, ka naj bi biu rojeni sledkar, lekar leta 1524. On je biu eden od štirih najbolje fontoških slovenskih protestantskih piscov. Za Primoža Trubara znamo, ka je prvi prišo med lidi s knjigo v slovenskom geziki, Jurij Dalmatin je Biblijo dojobrno na slovenski gezik, Adam Bohorič pa je biu tisti, steri je napiso prvo slovensko slovnico. Kak smo čüli na simpoziji, fejst dobre predavatele smo meli, je Bohorič med Slovenci premalo poznani, premalo se o njem tudi v šaulaj včijo. O Trubari pa Dalmatini se več zna kak o Bohoriči pa Sebastijani Krelji, zatau sam trnok vesela, ka smo pripravili té simpozij,« je ške raztolmačila sogovornica in povedala,

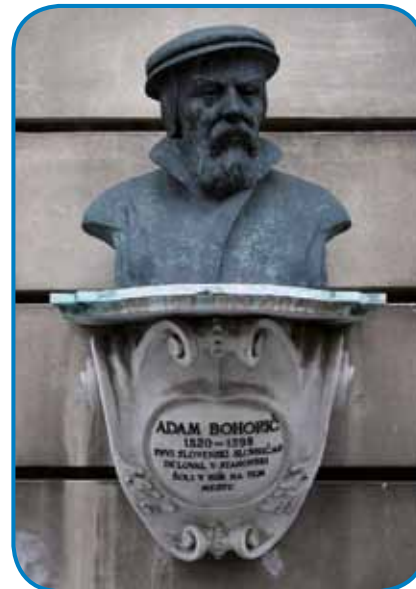
ka so pri organizaciji toga simpozija pauleg njihovoga zavoda oziroma Evangeličanske cerkve Augsburgske veroizpovedi v Sloveniji sodelovali ške: Mestna občina Murska Sobota, Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija, Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Maribori in Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar, podružnica Murska Sobota. Drugi simpozij, steroga so podprli tudi Ministrstvo za kulturo, Zavarovalnica Triglav in Mestna občina Murska Sobota, pa je ške bole zanimivi za Prekmurce, pa brodim, ka tudi za Porabce, vej pa so se na njem spravali s prevodom Nove zaveze Svetoga pisma v staroslovenskom oziroma prekmurskom geziki, steroga je pripravo prekmurski rojak Štefan Küzmič. »Novi Zákon ali Testamentom Gospodna nasega Jezusa Krisztusa zdaj oprvics z Grčskoga na sztári szlovenszki jezik obrnyeni po Stevan Küzmiczi Surdanzskom,« je originalni naslov

té knjige vsej knjig, stera je vöprišla leta 1771. Štefan Küzmič je biu rojeni v prekmurski vesnici Strukovci, v bogati paverski držini. Šau-

dojobrno Luthrov Katekizem, je Küzmič tak brodo, ka majo rojaki premalo knjig v svojom maternom geziki, zatau se je spravo k prevaianji Nauwe zaveze. Pri tom je meu tudi podporo bratislavskoga pastora Serpiliusa. Knjiga, stera ma 854 strani, je mala, tak ka jo je fajm v rokej držati. Prevaio je z grščine in dobro je svoje delo opravio,« je ške povedala Klaudija Sedar in cujdala, ka so se na pobudo Svetopišemske družbe Slovenije odlaučili, ka pripravijo posodobljeni prevod Küzmičovoga Nauvoga zakona: »Ene rejči, stere več ne razmeimo, de trbelo vöminiti, najti take rejči, ka jih mo razmeli. Sodelüvle tudi bib-



Klaudija Sedar



Spomenik Adami Bohoriči v Ljubljani



Naslovnica Nauvoga zakona



V Strukovcaj so Štefani Küzmiči postavili spomenik

pa ške v Györi in na bratislavskom protestantskom liceji. Navčo se je več gezikov, tudi grškoga. Od 1755. leta pa vse do svoje smrti, leta 1779, je biu evangeličanski farar v Šurdi v županiji Zala.

»Štefan Küzmič je piso že prva, samo ka so ta njegovga dela zgüblena, vej pa je pogoro ram, v sterom je živo. Čiglij je neka knjig že bilau, recimo Franc Temlin je na prekmurski gezik že

licist, človek, steri se razmeij v sveto pismo, vej pa ne smemo pri posodabljanji teksta kaj fontoškoga vöminiti. Tudi sama sam pauleg, pa vidim, ka je nej tau tak lejko delo. Viüпам, ka mo ga zgotovili do leta 2023, gda de 300-letnica rojstva Štefana Küzmiča.«

Silva Eöry  
Kejpi: Silva Eöry  
in internet

## PREKMURJE

Brezdomci

Od leta 2007 je v Tomšičovi vili v Murski Soboti Zavetišče za brezdomce (hajléktalan szálló). Zidino, stera je bila prva držinski ram, so razširili in prenavili. Na dnevi odprejtih dveri so povedali, ka so trnok ponosni na nauvo zidino, vej pa majo zdaj enoga najlepših domauv za brezdomce v Sloveniji. Pod strejo zavetišča, gé je do zdaj najšlo, bar začasni dom, okauli 200 lidi, majo po nauvom 24 posteu, tak za moške kak ženske, steri se znajdejo brez svojoga rama. Pauleg streje nad glavau, (h)rane in gvanta jim nūdiyo ške psihosocialno podporo in strokovno pomauč, pomagajo pa jim najti tūdi zaposlitev, tak ka leko te pa deyo na svoje.

Zavetišče za brezdomne osebe, kak se uradno zove, delūvle pod okriljom društva Mozaik. Predsednica društva Lili Miloševič se je zahvalila soboškomu župani Aleksandri Jevški in Javnomi stanovanjskomu skladu Mestne občine Murska Sobota, vej pa jim je za obnavo gratalo dobiti evropske pejnaze, in tau 571 gezero evrov. S temi pejnazi so pauleg Zavetišča za brezdomce prenavili ške en starejši ram, v sterom je zdaj tak imenovana sobivalna skupnost za starejše. Javni stanovanjski sklad in Mestna občina Murska Sobota mata v plani, ka ta prenavila ške več starih ramov, v steraj bi te leko vkūper živelu več starejših lidi. Tau je namenjeno najbolu tistim, steri majo male penzije, pa bi leko tak ležej preživeli, kak pa če vse stroške plačūvlejo sami, pauleg toga pa je baukše, če lidge ne živejo sami. V rami, steri je v Ivanocijevom naselji, je šest iž s kopalnico. Štiri bivalne enote so primerne za bivanje enoga človeka, dve pa za dva človeka.

Silva Eöry

## SOLIDARNOST, ŠTERA FALI

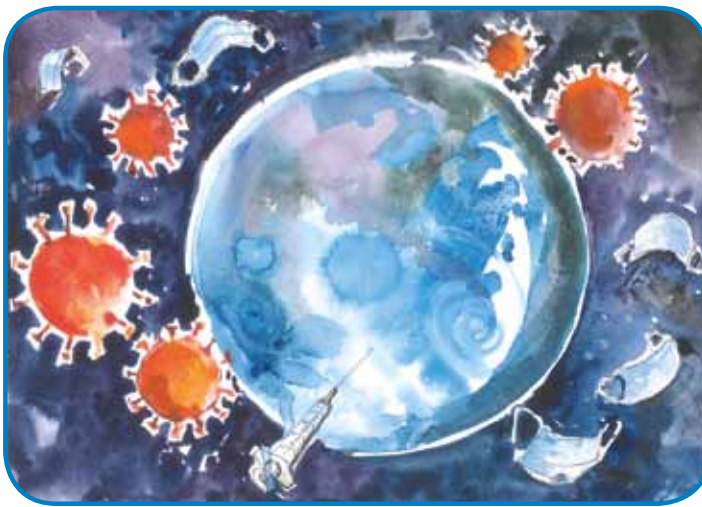
Ciu mednarodnoga programa Covax je, ka bi srmački rosagi tō prišli do vakcin, vej pa uni nemajo šanso, ka bi v bližanjoj ali bole dalečnjoj bodaučnosti samí zavolé cepiva kúpili. Če rejsan je ideja lejpa, se je v praksi nej posrečila: bogati rosagi so nej poslali obečane vakcine. Pri nji zdaj že tretjo paut cepijo lidi, zmejs pa je v Afriki prvo vakcino daubilo eške samo 7 procentov lūstva.

Prva cepiva je Covax vōposlu letos februara in planerali so, ka do konca marcūša v tretji svejt pride 100 miljaunov porcij vakcine. De so pa tau numero dosegnili samo na začetki juniuša, tau je v trikrat dugšom cajti. Tempo je kisnej tō nej vekši grato, do srejde augustūša so vōposlali 200 miljaunov porcij, če rejsan je bilau v planaj 600 miljaunov. Té dvestau miljaunov vakcin so raztalali med 140 srmačkimi rosagami, tak je vsikša država dobila samo žalostno malo porcij. Ništerni pravijo, ka je zrok toga »cepilni nacionalizem« bogati rosagov: tej so raj za sebé obdržali vakcine in si od nji spravili dosta več, kak pa v istini nūcajo. De je pa za tau nej samo zahodni svejt kriv. Glaven problem je, ka je Indija – če rejsan je obečala – Covaxi nej prejkposlala 400 miljaunov cepiv. Zgučano je bilau, ka té veuki rosag do konca leta prejkda edno milijardo vakcin AstraZeneca, štere rédijo v njevji fabrikaj, de je pa do tega mau samo 20 miljaunov porcij vōposlu.

Što financéra program Covax? Zvekšoga zahodni rosagi, Evropska unija in veuke firme. Vsega vkūper so ponūdili 6 milijard dolarov, de so pa tej penezge eške itak nej prišli. Glavniva problema sta donk nej sfaldjavanje penez ali premala kapaciteta fabrik za vrastva. Vnaugi pravijo, ka bi mogla mednarodna skupnost bole vkūpsegniti, vej pa gnesnedén na svejti vōpride

paudrūga milijarda cepiv na mejsec.

Zaman pa so skladišča puna, zaman nega več lūdi v bogati rosagaj, šteri bi se steli cepiti, zaman je na svejti že več kak 8



milijard porcij vakcine, vnauge države neškejo pomagati srmačkom. Pri Covaxi računajo, ka ostane program v bodaučnosti tō dojsaostanjeni. Do konca leta prej leko vōposlejo za petstau miljaunov menje cepiv, kak liki so planerali.

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) trnok kritizéra bogate rosage in terdja, aj dojsstavijo tretjo cepitev, vej pa na svejti več milijard takši lūdi živé, šteri eške na prvo dozo zaman čakajo. Če poglednemo samo Afriko, se leko zavolo niske precejplenosti viruš tam slobaudno širi ali mutéra. Tak zobston čakamo, ka se pandemija konča, vej pa nauve, krepše mutacije ja pa nej s črnoga kontinenta prejk v Evropo pridejo.

Ništerni pravijo, ka so s Covaxom zamidili že te, gda so té program vōzbrodili. Tau je bilau juniuša 2020, gda so bogati rosagi že za več lejt naprej dojkúpili vse vakcine, štere so tistoga ipa eške ranč dopūščenje nej daubile. Fabrike za vrastva so dojsvezale vse svoje kapacitete, najveške države pa Covax samo politično in s penezami pomagajo. V bogati rosagaj so na stau lūdi do tega mau nutdali 130 porcij cepiva, zmejs pa je ta numera v srmački državaj samo 4.

V Indiji rédijo največ vakcin na svejti, nika pa ne kaže na tau, ka bi država bar malo od nji prejkdala Covaxi. Po ednom tali se tau leko razmej, vej je pa v rosagi zavolo

znanje dali Covaxi, ka samo te začnejo z eksportom, gda v Indiji vsikšoga nutcepijo.

Pri Covaxi se špajsne dele tō godijo. Če rejsan dobijo vakcine po programi zvekšoga samo srmački rosagi, vsikša partnerska država má mogaučnost, ka s sistema dojspozové cepiva. England je na priliko srmačkimi rosagom juniuša obečo 100 miljaunov porcij (in s toga do septembra vōposlu samo 10 miljaunov), donk pa je v tistom mejseci daubo više petstau gezero cepiv od Covaxa. Tau je bilau dvakrat telko, kelko so juniuša v programi poslali cejlaj Afriki.

Po cejlom svejti so vnaugi žalostni in čemerni zavolo zamūjanja Covaxa. Spitavajo se: ali nikdar ne staupimo prejk grabe med bogatimi in srmačkami?

-dm-

ilustracija:

Szilveszter Bartkó

## MEDENI ZAJTRK NA ŠTEVANOVSKI ŠOLI



## PREDLOG ZAKONA DOLOČA POGOJE ZA USTANOVITEV NARODNOSTNIH ARHIVOV

Madžarski Parlament je na svoji seji 10. novembra 2021 kot o narodnostnem dnevnem redu razpravljal o zakonu C iz leta 2021 o evidenci nepremičnin in o zakonskem predlogu št. T/17443 o prehodnih ukrepih o protorskih načrtih naselij.



V splošni razpravi je kot zaprošena govornica Odbora za narodnosti mnenje odbora predstavila slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss.

Razlog, da se je o predlogu zakona razpravljalo kot o narodnostnem dnevnem redu je, da vsebuje vsebine o zaščiti javnih dokumentov narodnostnih samouprav oziroma ustanovitvi arhivov

narodnostnih samouprav. Na podlagi spremembe zakona bodo arhivi narodnostnih samouprav postali javni arhivi, zaradi tega bo točno določen zakonski okvir zbiranja in ohranjanja narodnostnih javnih in zasebnih dokumentov. Predlog zakona določa pogoje za ustanovitev narodnostnih arhivov in pooblasti ministra za kulturo, da določa pravni status Državne tujejezične knjižnice kot bazične knjižnice, ki koordinira knjižnično oskrbo narodnostnih skupnosti na Madžarskem v maternem jeziku.

FS



## Pod Srebrnim brejgom ...

... je rejč mesau gratala, če malo Sveto pismo citeramo. Že smo pri ministri, Andrej Vizjak se zové, steri je štirnajst lejt nazaj enoga tajkuna napelavo, kak aj pri enom biznisi porcije ne plača. Vse tau je nekaj gorvzeu, na teveni se je vse takše leko čülo. Minister je vüška skaučo, ka tau nekšen plagijat gé, ka vse je nekaj vküper zakelo. Dobro, ena druga afera je naprej prišla, na tau bi se skur tapozabilo. Depa na teveni so eno dukšo varianto pokazali, forenziki so prajli, ka niške je nika nej vküper kelo. Malo poglednimo, ka se je zmejs leko čülo: »Mi mo z vsejmi štüki šli na tau. Regule dojpovejmo, znaš, kakšnomi birauvi djajca steremo ...« Takše politiki bi nej smeli gučati, kak tau tö nej: »Porcije boš plačüvo ... Vej pa ne boj nauri ...« Za milijonke pa milijonke porcij je šlau, Vizjak pa guči, kak bi po eno kilo krüja v bauto šau. Na, po tejm, gda je vöprišlo, ka vse je istina, je minster Vizjak kaput obrno. Nema samo un greja, vsi ga mamó, tak pa v stili Svetoga pisma povedo: »Sto nema greja, aj kamen liči.« Pri tom se leko pitamo, je rejsan na vse Slovence brodo ali na kolege politike? Če je na nji brodo, bole ka od vsej njivi grejov se ne zvej, leko rejsan kakšna revolucija vövdari. Depa s tom o metanji kamenja je svoje »delo« pripozno. Vse pa že policija prejkvzela, minister Vizjak pa na sploj ne brodi, ka bi nej eške tadale minister ostano. Si leko broдите, ka bi na Nenskom kaj takšnoga vöprišlo? Nej samo eden minister, cejla garnitura bi letejla pa več nigdar nazaj v politiko eden nej bi smeü staupiti. Premier Janša, steri se tak rad na twitti glasi, je od svojga ministra pa nejgve »rabote« eške nika nej povedo, nika napiso. Njegli po nauvom pripovejajo: »Minister je škeu dobro firmo varvati«. Po tejm takšnom je država Slovenija nej dobra firma gé, če njoj porcije nej trbej plačati ali ka? Aj kakši prausen človek si tak brodi: »Ge sam dober človek, eške baukše delam. Če de stoj od mene porcije škeu meti, birauva za djajca mo stiskavo.« Tau gvüšno, ka nede šlau. De pri ministri brezi kakšikoli konsekvenc šlau? V toj aferi je že dvakrat lažo. Vejmo, iz enoga lažanja se drugo skoti pa tretje, štrto pa lažanje pomalek že istina grata. Pri tom smo Göbelsa citejrali, majstra politične propagande.

Brezi propagnade, takše ali ovakše, skur več nin nejde. Pa brezi lažanja tö nej. Tau je v vcejlak najbolje nauvi aferi vövdarilo. Dva doktora sta zadnja lejta papejre vödavala, steri so nej bili po istini napisani. Negativne covid papejre sta tö spunjavala, za dobre pejneze odavala. Po prvi informacijaj aj bi prejk toga milijone evronov prislüžila. Policajge so eške nej ovadili, kak se zoveta, od kejc sta gé. Depa vcejlak skrak Srebrnoga brga, v Murski Soboti so tö prekapali, so iskali. Od toga eške tö niške nika ne vej prajti, če sta od toga porcije plačala ali sta nej. Dobro, šalo malo vkraj dajmo, stejska lidi je vsigdar paša za perauvne bila pa ostane tö. Pri tom nede za stejsko mali lidi, za takše, steri bi 300 pa več evronov za tau plačali. Gvüšno, ka za tiste, steri se že tak ali ovak bole visko nosijo. Naš Srebrni brejg nikšne takše papejre nej proso pa nede proso. Un je vsigdar zdrav biu pa takši ostane tö. Tau vse zatoga volo, ka nebesko dobro lidi pozna pa se vsigdar vej kakšnim takšnim negativnim »onejom« ogniti. Ranč zatoga volo srebrni pa čisti ostane.

Miki Roš

## ŽELEZNA ŽUPANIJA

*Sedem milijard kubikov lesa se poderé na leto*

Na več kak 20 procentov rosaga, tau je skur dva milijauna hektarov, raste gauška, tauma vekši tau je državna last (állami tulajdon). Železna županija je edna med županijami, gde je dosta goščé, najbolje v Porabji v privatnoj lasti. Za gozdara (logara) biti je nej leko delo, tau je edna maštarija, ka se go moraš navčiti.

V državni goščaj so vsigdar vönavčeni logarji delali, v privatni goščaj je starejša generacija včila, tadale dala znanje mlajši generaciji. Porabsko lüstvo je vsigdar fejt skrb melo na gauško, lejs so samo tašoga reda odavali, če je potrebno bilau, če je fejt trbelo pejnaze v držini. Največ kvara so tisti lidgé – največkrat iz drugi krajin – napravili v goščaj, steri so je kak odškodnino za certifikate, stere so dobili od države, küpli, sledkar so pa je vcejlak do zemlé podrli.

Zdaj je tak, če stoj dovoljenje prosi za podiranje, te plane, kak de gauško seko pa nazajsadiu ali njau nazajrasti, tö mora meti. V tej planaj je dolanapisano, kelko pa kakšna drejva leko na leto vöpoderé pa tau tö, kak mora v redi meti gauško. V Porabji, gde so goščé fejt zaščitane, samo rejdko dajo tašo dovoljenje, pa samo te, če je be-težna gauška, ka cejlak do tla go leko vöpoderé (golosek). Pozna djesen je tisti čas, gda se začne podiranje v goščaj. Tau je nej samo zdaj tak, prvin so tö vsigdar pozimi podirali, zato ka tašoga reda nega vegetacije.

Če cejlo državo vzememo, te na leto pri nas 13 milijard kubikov lesa zraste, s tauga 7 milijard se poderé. Tauma pulonje dé za nalaganje (kurjavo), drügi tau se pa na gospodarskom področji goraponüca. Zato se vsigdar menje poderé, kak zraste, aj več gaušč baude. Zdaj je 20 procentov površine v rosagi gauška, depa cilj je 27 %. Najmenje goščé smo po prvój bojni meli (Trianon), vsevküp samo 11,5 procenta.

Karči Holec

## OD SLOVENIJE...

*Slovenija obarvana v črno*

Ker se je v začetku novembra Slovenija zavihtela na svetovni vrh lestvice držav po številu na novo okuženih z novim koronavirusom, so v skladu z vladnim odlokom od prejšnjega tedna v veljavi številni strožji ukrepi, namenjeni zajezi širjenja novega koronavirusa. Odlok med drugim določa, da je izpolnjevanje pogoja PCT (preboleli, cepljeni in testirani) obvezno za starejše od 12 let, pri čemer mora oseba poleg dokazila PCT pokazati tudi veljavni osebni dokument. Zbiranje ljudi je začasno prepovedano, dovoljeno pa je le skupini oseb, ko gre za ožje družinske člane ali člane skupnega gospodinjstva. Začasno so prepovedane vse javne prireditve in javni shodi, slavlja, praznovanja ter poročne slovesnosti. Javne kulturne in športne prireditve so dovoljene le v zaprtih javnih prostorih s fiksnimi sedišči ob uporabi zaščitnih mask, pri čemer mora biti med uporabniki eno sedišče prosto, udeleženci pa morajo izpolnjevati pogoj PCT. Pri gibanju in zadrževanju v vseh zaprtih javnih krajih oziroma prostorih je po novem obvezna uporaba zaščitne kirurške maske ali maske tipa FFP2. V tistih trgovinah, kjer pogoj PCT ni potreben, pa bo treba za vsakega obiskovalca zagotoviti najmanj deset kvadratnih metrov površin. Pri izvajanju gostinskih dejavnosti je dovoljena le strežba za mizo med 5. in 22. uro. Od 17. novembra je samotestiranje za učence in dijake, ki se opravlja po novem na šolah in to trikrat tedensko, obvezno. Po novem država iz proračuna spet zagotavlja sredstva za hitre antigenske teste in teste za samotestiranje, ko so ti potrebni za izpolnjevanje pogoja testiranosti na delovnem mestu ali v šolah in na fakultetah.

*Častni občan Občine Lendava je postal Anton Žerdin Bukovec*

## HUMANO DELO V PERUJU MED AMAZONSKIM INDIJANSKIM NARODOM

Lendavska občina je podelila naziv častnega občana občine misijonarju v Peruju, škofu msgr. Antonu Žerdinu Bukovcu, ki je po rodu iz Čentibe v lendavski občini.

Listino o nazivu mu je izročil lendavski župan Janez Magyar, ob tem pa se je škof vpisal tudi v knjigo gostov in podpornikov lendavske občine. Sklep o podelitvi naziva je sprejel lendavski občinski svet za njegovo plemenito in humano delo, ki ga opravlja. To so prepoznale tudi najvišje avtoritete Vatikana in mu po-



*Listino o nazivu je škofu Antonu Žerdinu Bukovcu (levo) izročil lendavski župan Janez Magyar*

delile naziv škofa. V obrazložitvi podelitve naziva so povedali, da v Čentibi rojeni škof Anton Žerdin Bukovec veliko pozornosti posveča malim amazonskim indijanskim narodom, ki živijo v pragozdu in so praktično pozabljeni od vseh državnih in cerkvenih struktur. Naučil se je njihovega jezika, prevedel jim je liturgične knjige in za njih skrbi v vseh pogledih. Leta 2002 ga je papež Janez Pavel II. imenoval za škofa v škofiji San Remón v južnoameriški državi Peru, kjer deluje še danes.

Anton Žerdin Bukovec, ki je ob podelitvi prejel tudi leseno skulpturo, delo akademskega kiparja iz Lendave Ferenc Királyja, je povedal, da je že dolga leta v Peruju, a še vedno srčno rad prihaja v Lendavo: »Ko zagledam lendavske griče, mi začne srce hitreje utripati. Oživijo spomini iz najzgodnejšega otroštva. To so kraji, ki so mi ostali v lepem spominu, veljajo za izhodišče mojega življenja, za korenine, iz katerih črpam moč.« S podelitvijo naziva častni občan ga še močneje vežejo na to mesto, na to pokrajino. Na to darilo bo večno ponosen, je poudaril prekmurski rojak.

Ob občinskem prazniku so podelili še dve plaketi in dve priznanji občine. Plaketo so prejeli Čebelarstvo društvo Lendava in Štefan Kozak iz Lendave, priznanje pa Okrepčevalnica Kančal - Eva Marija Banutai iz Lendave in Lendava kot najlepše urejeno naselje v občini.

*Besedilo in fotografija: Jože Gabor*

## IZLET V GORIŠKA BRDA

5. novembra smo imeli prvi izlet Jesenske šole slovenskega jezika v šolskem letu 2021/2022, potovali smo na zahodni del Slovenije. Že med potjo smo videli zelo lepe in zanimive stvari, saj vsi vemo, kako poseben in mnogobarven je ta del države. Na poti smo imeli možnost poizkusiti tudi turško sladico, zahvala gre dvema turškima tečajnikoma.

Prva postaja je bila Razgledni stolp Gonjače, kjer smo naredili



*Porabci na izletu*

čudovite slike. Potem smo šli v Šmartno, ki je lepa mala vas z zanimivimi zgodovinskimi spomeniki in ima odlično lokacijo za turiste. Po mojem mnenju je dovolj vedeti to, da iz vasi lahko vidimo tako Alpe kot Jadransko morje. Potem smo imeli okusno kosilo, medtem pa smo se lahko malo pogovarjali z drugimi tečajniki o njihovih ambicijah in ciljih. Zadnji program je bil ogled vinske kleti Klet Brda in degustacija vin. Poslušali smo precej informativno predavanje o delu z vinom, slišali smo, na primer, zakaj ga hranijo v sodih iz hrastovine ali kaj vpliva na njegove cene.



*Utrinek z degustacije vin*

Lahko rečem, da je bil izlet zelo koristen in zanimiv. Prepričan sem, da bom tudi v prihodnosti še kdaj obiskal to pokrajino. Je odlična destinacija za vse, ki imajo radi vino in zgodovino.

*(Slika na 1. strani: Prelepa goriška pokrajina.)*

*Zalán Lang*

# www.porabje.hu

## KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

### JESENSKI PLES BARVASTIH TRAV

Smo v mesecu, ko so naši zasajeni okrasni vrtovi na oder postavljeni tudi brez barve. S svojimi suhimi tkivi na plan držijo najrazličnejša socvetja,

stavnica, kot so nekateri šaši, travnato listni kolmeži, kačje brade, liriopie, sinjezelena bilnica ... Spomladanske trave hitro odženejo in so nizke

kaj dosti dela. Tako lahko tla prekrijemo s pisano vilovino, za sončne in suhe lege pride v poštev beli šaš. Rdečelistna perjenka je lahko dober po-

šaš in tako mehčajo ostre robove skal in hkrati najbolj spominjajo na naravna rastišča.

Dandanes so tudi lonci ali ko-



*Siva bilnica kot podrast*



*Pampaška trava, kraljica med travami*

semenja in suho listje. Med njimi zagotovo prednjačijo okrasne trave. Do lepih poznojesenskih in zimskih slik pa ne pridemo zgolj s sajenjem okrasnih trav, pomemb-

rasti. Poleg tega je vse bolj dobrodošlo, da že med tulipani in narcisami poganjajo sveži šopi trav in pripomorejo k bolj naravnemu in romantičnemu videzu vrta.

udarek harmonije blizu rdečelistnega ruja. Predvsem na robovih gredic uporabljamo nižje vrste, v ozadju višje. Večja ko je zasaditev, več raznolikih trav si lahko privoščimo.

rita s travami nepogrešljivi na številnih vrtovih, gostinskih lokalih in hotelskih preddverjih, na terasah in balkonih.

**MORDA NISTE VEDELI ...**



*Kitajski pisanolistni trstikovec*



*Rdeča perjenka poživi vsak prostor*

no je sajenje pravih okrasnih trav.

Trave, ki ostanejo lepe tudi pozimi, so poživljajoč okras vsakega vrta. Je pa res, da vse trave niso lepe ves čas. Najbolj pravi čas za trave je zgodnja pomlad. Takrat imamo na voljo nekaj vedno zelenih pred-

Vrtna trata je najboljši in najbolj poznan primer rastlinskega nizkega pokrova. Še posebno na manjših površinah, kjer težko kosimo, na brežinah in na legah, kjer trata ne uspeva dobro, lahko posežemo po okrasnih travah. Izberemo trpežne vrste, s katerimi ne bo

Tudi na vrtovih, kjer ne želimo veliko enoletnic in trajnic, kjer se želimo držati trate, grmovnic in drevja, so okrasne trave vedno dobrodošle. Lahko se poigramo tudi z odtenki. Na slovenskih skalnjakih in grobovih najpogosteje vidimo sinjezelena bilnico in nizki

V jesenskem času pogosto opazimo na solatnicah plesen. Najučinkovitejše sredstvo je preventivno škropljenje s preslicami.

In ste vedeli, da vse trave obrezujemo spomladi?

*Besedilo: Olga Varga  
Fotografije: svetovni splet*

## ... DO MADŽARSKE

*Davčna uprava zaplenila cigarete v vrednosti 5 in pol milijarde forintov*

Nacionalna davčna uprava je na ukrajinski ladji in v nekem skladišču v županiji Pešt zaplenila 2 milijona 800 tisoč zabojev neobdavčenih cigaret v vrednosti 5 in pol milijarde forintov. Kot so povedali sodelavci davčne uprave, take količine cigaret še v državi nikoli niso zaplenili.

Ukrajinska ladja je po podatkih, ki so bili zapisani v njenih dokumentih, tovorila sol, toda v vrečkah, ki so tehtale 1300 kilogramov, so ob soli našli tudi 2 milijona 300 tisoč zabojev cigaret. Ostalih 500 tisoč zabojev so našli v nekem skladišču, kjer so jih prav tako skrili med sol. Tihotapci - Ukrajinci z madžarskim državljanstvom, so madžarskemu proračunu, saj niso plačali ne DDV-ja ne trošarine, povzročili 4 milijarde forintov škode. Tri storilce so dobili na kraju samem, četrtega pa med pobegom. Postopek proti njim poteka zaradi goljufije in pranja denarja. V kolikor se jim dokaže krivda, jih lahko zaprejo za kakih 20 let.

*Cene bencina in dizla omejene*

Na tiskovni konferenci, ki se ji reče tudi vladni info, je prejšnji četrtek minister, vodja vladnega urada, Gergely Gulyás najavil, da je vlada od 15. novembra omejila rast cen bencina in dizla. Najvišjo ceno derivatov je določila pri 480 forintih (prb. 1 evro in 33 centov), omejitve velja za tri mesece. Na izjavo so zelo občutljivo reagirale delnice madžarskega naftnega podjetja MOL, večina investitorjev se je želela znebiti njegovih delnic, kar je povzročilo negativne trende na madžarski borzi, ki je pristala na repu evropskih borznih hiš.

*FIDESZ pričakuje od svojih članov, da se dajo cepiti*

Vladna stranka FIDESZ pričakuje od svojih članov, da se dajo cepiti, je odgovoril vodja vladnega urada Gergely Gulyás na novinarsko vprašanje, zakaj za poslance madžarskega parlamenta ni obvezno cepljenje. Sam je prepričan, da so vsi njihovi poslanci in tudi državni sekretarji ter delavci na vladi cepljeni. Ker je pač parlament institucija s posebnim ustavnim statusom, se poslancem ne more predpisati obveznega cepljenja. Po njegovem se morajo stranke same odločiti, ali bodo svojim poslancem predpisale obvezno cepljenje.

## Tak smo spejvali, ka je še posvejt vgasno

Osem nji je bilau pa v dvej postalaj so spali, depa s tejm se je sploj nej spravlala, tau so bile njena najlepša lejta. Vsigdar nji je dosta bilau doma, zdaj je pa sama, zato ka mlajši so se že oženili, mauž njej je pa mlado mrau. Najvekšo veseldje je za njau vsigdar tau bilau, če je leko spejvala, kak te, gda je mlada bila, tak zdaj, gda je že sama. Z Gorenjoga Senika z Grbenščka se je oženila na Dolenji Senik. Po iži so se Onzini zvali, njau pa vsikši samo tak pozna, ka Onca, nej samo doma, ranč tak v fabriki tō, gde je delala. Redno menje skur niške ne vej, ka se Marija Gyeček zové, po možej je pa Grebenar.

- *Onca, ka ste vi Onca gratala?*  
»Nas so po iži doma na Grbenščki tak zvali, ka Onzini,

*vesi ženili?*

»Tau istina, ka na Dolenjom Seniki je več kak pau lidi še zdaj Nemcov, depa moj mauž



Onca (Marija) živi zdaj sama v velkom rami

je Slovenec biu, pa nej samo zato, ka Grebenar se je zvau. Mati je iz Sakalovec bila, oča pa iz Tanje, pa obadva sta Slovenca bila.«

- *Kak tau, ka ste se prišli pa nej na Gorenji Senik?*

»Zato ka oni so tū zidali leta

oni tō na Dolenjom Seniki živejo.«

- *Kak je bilau, gda ste mali bili, gda ste še doma na Seniki pri stariših s sestrami pa brati živeli?*

»Sploj dobro je bilau pa veselo je bilau, proto taumi, ka je mali ram biu pa nej dosta mesta bilau, zato pa gda smo začnili spejvati še posvejt vgasno. Dosta nas je bilau pa itak samo dvej posteale smo meli. Podje so spali na ednoj duplanskoj posteli na drugoj pa mi, dekle, na tašoj francuskoj postelji. Tak ka pri nas je nikdar nej bilau mrzlo v posteli, zato ka eden drugoga smo segrejali.«

- *Zdaj je nej špajсно, ka ste sami, vejpa vas je vsigdar dosta bilau, kak tū tak doma na Gorenjom Seniki.*

»Zdaj se že dugo cajta tak pa sem se vcujvzela, depa sprvoga je salamensko bilau, bilau, ka sem sama v sebi marnjavila.«

- *Fejst lopau spejvate, gda ste se navčili, gda ste začnili spejvati?*

včiti plesati pa spejvati, zato ka mi smo se že tak narodili. Zdaj že menje se kaj tašoma leko veselim, zato ka najprvin je mati mrla, te gnauk eden brat, drugi brat pa tretji brat,

na vaje, na druge sem je pa nej stejla njati. Zdaj po dugi lejtaj, gda sem že v penziji, zdaj pa znauva sem začnila spejvati v zbori, ka ga porabski upokojenci majo.«



Držinski kejp s sinaum, hčerko, z vnuki pa vnukicami v gorenjeseničkoj cerkvi

vejpa drugo ne delam samo žalivam.«

- *Gde ste spejvali, kama ste odli spejvat, gda ste še doma bili?*

»Nikan nej, doma smo spejvali, gda smo delali ali gda smo krave pasli. Ge pa moja sestra gda sve pasle tak sva lopau spejvale na dva solama (glasa), ka je vse zvonelo, lüstvo je dolavselo pa tak so najja poslušali. Telko sva znale spejvati, ka cejli den bi leko spejvale.«

- *Kak ste telko tekstov si leko zamerkali?*

»Tau sem se ge te navčila, gda smo goščice ali kukrco lüpali, zato ka pri nas doma so vsigdar fejst spejvali. Ge, ka sem tam čūla, tisto sem ge drugi den že sama spejvala, mena se je tau nikanej trbelo posaba včiti.«

- *Vi ste spejvali v zbori tō, zaka ste enjali?*

»Zato ka sem rodila pa od mlajšov sem nej mogla odti

- *Če si malo nazajmislite, ka je bilau najlepše v vašom življenji?*

»Tau, gda je cejla družina na



Z možaum, hčerko in sinom



Dva Oncina kejpa iz mladi lejt



Njeni mauž je biu Lajoš Grebenar z Dolnjega Senika

pa te tak sem ge Onca gratala. Name nej samo Slovenci, Vaugri me tō tak zovejo, v židanoj fabriki mena vsikši tau gučo, ka Onca, redno ime so mi vejn ranč nej znali.«

- *Kak tau, ka ste na Dolejnji Senik prišli, vejpa tistoga reda so se Slovenci, mladi na Seniki bola med seuv v*

1975, mauž je sam biu pa tū je vekšo mesto bilau kak doma pri nas. Istina, še tak nas je šest bilau v ednom rami. Oča pa mati od moža, müva dva z možaum pa dva mlajša. Vidiš, pa zdaj sem itak sama ostala. Mlajši so se oženili, od pojba dva vnuka mam, od dekle pa tri. Nej so daleč kraj od mene,

»Ge, gda sem še mala bila, že te sem tak spejvala kak vrag. Pa nej samo spejvanje mam rada, ranč tak rada plešem tō, prvin, gda so začnili tak lopau na fajne igrati, ge sem vsigdar med prvimi bila na placi, steri smo plesali. Nam Senčarom so tū na Dolenjom Seniki večkrat prajli, ka nam se nej trbej

kūpi bila, gda so vsi doma bili, mena je tisto bilau najlepše. Tašo je največkrat na božič bilau, tau nikdar ne morem pozabiti, gda smo kaulak krispana stali vsi, ka nas je bilau pa smo spejvali ka „Sveta nauč, blajžena nauč“.«

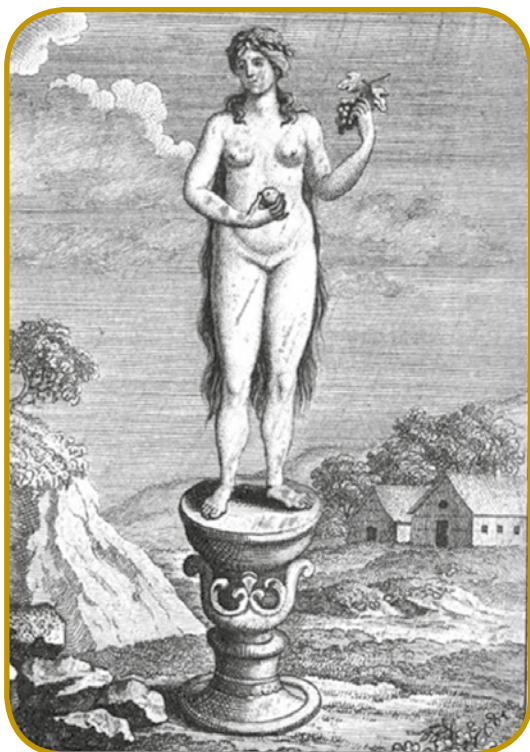
(Kejp na 1. strani: Z možaum Lalinom v mladi lejtaj.)

Karči Holec



## PRIPOVEJSTI OD STARI SLOVANOV

Do gnes smo samo od moški pripovedjali, zaprav od moški bogauv. Čas je, ka kakšo žensko spoznamo, žensko, stera je boginja (istenno) bila. Tau, ka so naši stari Slavi ženske boginje tō meli, samo tau nam guči, kak so naši predniki ženske visko cejnili. V tisti časaj so si ženske pa moški gnaki bili. Istina, ka so si delo na moško pa žensko vōtalali, depa gda se je od držine, od



Na našom kejpi Živa v levoj rokej grauzdje drži. Leko so se v tisti slavski krajini njoj klanjali, v steroj je vilino poznano bilau

vsega drugoga zgučavalo, se je ženske tō poslušalo. Ženska rejč pa moška rejač je gnako valala. Ja, v gnešnji časaj je tau vcejlak normalno gé, depa krščanska tradicija je moške više od žensk zdigavala. Dobro, ka moderni časi so tau vcejlak obrnauili, nazaj je tak gé, kak je inda bilau. Demo do prve naše stare boginje, vse, ka je živo gé, je njeno bilau.

### Živa

Boginja Živa, njeno menje samo od sebe pripovedja; boginja življenja. Zato je za njau valalo, ka v enoj rokej pšenico drži, v drugoj sad (leko bi djakša bila, ne vej se), skur gaulo žensko tejlo je zar v nekše fele »kaput« odenjeno pa velke prsi ma. Tau nej samo v slavski mitologiji leko vidimo, ka velki cecki življenje znamenüjejo, iz steri se nadaja. Živa je tak boginja sejanja pa žetve tō. Iz semena nauvo življenje raste.

Kak boginjō cejlōga življenja na svejti so go mlade ženske trno poštvale, njoj dare nosile. Vse zatoga volo, aj zdravi, krepki mlajši vō iz nji se narodijo, aj zavole dobroga mlejka majo, aj Živina lübezen se v njive mlajše nut naseli. Pogled-

nimo, kak so se njoj slavski svečeniki – gnes bi prajli dühovniki – zaklinjali:

Sto je stvauro gauške pa bildje,  
stero sijvo pustinjo zelejno narejdi?

Živa!

Sto je stavuro vse živali nan poznane,  
od velkoga medveda do male müši?

Živa!

Sto je stavuro ta naša lejpa paula,  
sto skrb ma, ka rodijo, ka lapau so vōzorana?

Živa!

Sto je stvauro lejpe, nežne viline,  
pune radosti, veseldja, miline?

Živa!

Tau je samo en tau zaklinjanja, depa ena rejč nut stodji, »vilini«. Tau so Živini mlajši. Zaprav, od vilinov cejla ena rasa je vōprišla. V vilinskoj gauški živejo. So tenki, trno velki zrastejo pa dugo živejo, če sploj preminejo. Vilini svojo mater Živo trno poštvüjejo. Ovak pa so vilini v dalešnji žlati z dosta bole poznanimi vilami (tündér), od nji kaj več drgauč povejmo. Za ene viline vala, ka vnoči po nebi gejdijo. Vörvalo se je, gda se na nebi mali meteorit görvužge, gda v atmosfero pride, ka tau ranč vilin po nebi lejče. Doj z neba nazaj na zemlo, k našoj velkoj boginji Živi, se pistimo. Kak vsikši drugi slavski baug je ona tō svoje simbole mejla. Njau bildje simbolizejra, ta pa so leska, glog, vrba, grauzdje pa česnek. Pri glogi pa česneki se dun moramo malo staviti. Vörvanje v vampire, ka krv pidjejo, je drugi čas prineso. Depa ranč glog pa česnek sta tistiva, ka vampira tazaženeta. Leko, ka pri naši stari Slavaj sta že magično mauč mela. Živin den v tedni je sobota. Tau leko tak razmejno, ka dnevi so se inda malo ovak šteli, kak tau gnes poznamo. Sobota je po stari šegaj sedmi den v tedni bila. Na té den se je na zemlji nika nej smelo delati. Tau nam je s krščanske tradicije poznano, gnes nedela za Gospaudov den vala. Tau nam tō pripvejda, kak se je krščanstvo iz poganskoga vörvanja napajalo. S tejm, ka bi stoj v soboto na njive odišo, bi Živo leko zbantüvo. Kakoli je mila pa dobra bila, leko bi pauv nej tak davo, kak bi mogo, una bi tau naredila. Gesen je njeni velki čas, v njem se vse delo na paulaj zgotovi. V tom časi so se njoj najbolje zavalili. V dar so njoj tisto nesli, ka so pripuavali pa črnoga kokauta tō. Znauva smo pri njem, že smo ga pri Volosi pa Svetovidi srečali, zaprav, njiva dvōma so ga tō za dar davali. Pri Živi je črni kokaut tisti, steri pomaga vse mrtvo gorobiditi. Vejmo, kesno na jesen zemla spati začne, cejlo zimo spi, na

sprtōlejt se gorbiditi začne, živa grata. Ranč ta črna stvar je tista, ka boginji Živi pri tom pomore. V krščanstvi črni kokaut vcejlak neka drugo grata, simbol vrajžoga, lagvoga, kmice pa pekla. Zaprav nej samo enoga človeka so gorvužgali, steri je črnoga kokauta emo. Depa naša Živa ga je rada mejla.



Morana smrt nosi, vuk skrak nje njoj pomaga, njega so naši stari Slavi tō nej najbolje radi meli

### Morana

Njeno menje vcejlak ovak znamenüje, kak smo tau pri Živi leko vidli, tau, kak se čüje: Živa-življenje, Morana-mora, vmarjanje ...

Čas Morane je zima bila. Duge noči, najbolje kračiši dnevi so njeni bili. Lidge so vsigdar z velkim strajom v té čas staupli. Inda je mraz bole krepk biu, snega je preveč bilau. Se je zgodilo, ka krme za živino nej zavole bilau, mejrala je, lidge so mejrali. Ranč iz stare rejči »mer« njeno menje vōpride, mrejtji, vmarjati, moriti. Ja, Morana je boginja smrti bila. Zvün toga pa eške boginja kmice pa zime tō. Naši stari Slavi so meli rituale, s sterimi so njeno lagvo mauč škeli na nikoj djasti. Iz slame so menjše figure naprajli pa ji gor vužigali, aj zima, kmica, smrt preminejo. Kak so Živi dar davali, aj njena mauč vse bole krepša bau, tak so Morani delali, aj njena mauč na nikoj pride. Leko bi prajli, za bitje zmejs med dobrim pa lagvim dé. Sto na kraji tau bitje dobi?

Miki Roš  
Kejpa: wikipedija

## DOJ PO NAJDUGŠOM OTOKI NA DONAVI

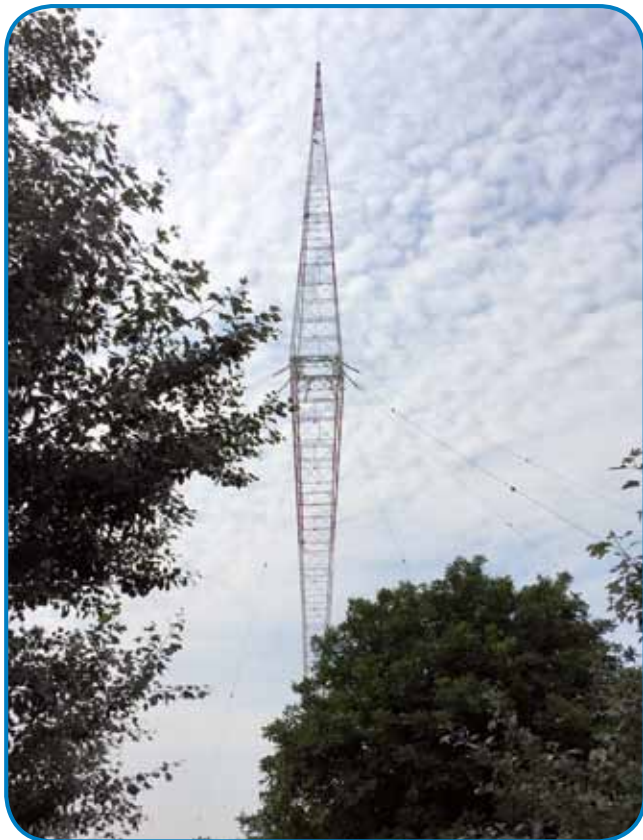
Naš držinski kvatejr je biu na tistom tali Csepela, šteri sliši k Budimpešti. Té otok (sziget) pa je dugi kauli 48 in šurki 6-8 kilomejterov, na njem leko najde najgir pautnik dosta kaj lejpoga. Pravijo, ka je prej tam bilau prvo središče Madžarov,

znauvič zdignili, od leta 1985 pa je grato spomenik. Po leti 2006 pá pošila radijske signale v luft, v najnovejši časaj pa se na njem včijo plezditi alpinisti, šteri do vreja pridejo v dvej vöraj. Naša paut je dale pelala nimo

ti, smo nej bili cejlak méрни, vej je pa bila kauli nas samo neskončna gaušča. Donk smo prišli nazaj v civilizacijo, v varaš, šteroga »Srbski Kovin« tö zovéjo. Prva, kak liki bi se spistili v srbsko zgodovino toga mesta, smo ziskali en parkplac pauleg Donave. Nej je bilau žmetno: bila je nedela in je nej bilau tržnice, na šteroj majo ovak šegau vsefelé odavati. Naš ciu je biu *mlin držine Gyurcsik*, šteroga so dali gorobnoviti in je grato pravi simbol varaša Ráckeve. Na začetki 20. stoletja je eške vsakša vekša vés pauleg Donave mejla svoj mlin, krepši mlini na paro in elektriko pa so za en malo prejkvzeli njino mesto. V 1950-i lejtaj je voda vekši tau mlinov na vodej na nikoj djala, vzimi 1968 pa sta se vtaupila badva šifta od Gyurcsikovoga mlina tö. Domanjo lüstvo ga je dalau po leti 2006 znauvič zozidati, pri tejm so gorponücali stare dokumente, fotografije in namalane kejpe.

gda pa gda gor po leseni stubaj zleteti in eden nauvi žakeu sildja v gutanjo mlina vlejati. Mlinarge v Ráckeve vsikšo paut od ednoga drügoga ver-ta dobijo pšenico ali žito, melo pa odajo. Prvi tau imena »Ráckeve«

pravoslavni svetcaj in srbski kralaj z roda Nemanjićov, zvinjni pa si leko poglednemo eške menjšje apoštote, mantrnike in angele. Na največ vrejdnom freškoni vidimo, kak stariške v cerkvi nutpokažejo malo Devico Marijo - takšoga kejpa



Najvišiša zidina na Vogrskom se zdigava v vési Lakihegy - leta 1980 so steli oddajnik porüšiti, civilisti pa so nej njali

gda so med Karpate prišli, tam je prej emo svoj salaš rod vojvode Árpáda tö.

Napautili smo se po dugoj, ravnoj poštiji z Budimpešte prauti djugi. Po kratkom pelanji smo prišli v vesnico *Lakihegy*, štera je v istini eden tau varaša Szigetszentmiklós. Tam se zdigava najvišiša zidina Vogrske, 284 mejterov visiki radijski oddajnik (rádióadó), na vreji šteroga se leko vöpotegne eške edna 30 mejterov duga antena tö. Eške več, gda so oddajnik leta 1933 zdignili, je biu najveški konstrukt z jekla (acél) v cejloj Evropi, žmeten 280 ton.

Program Radiona Budimpešta I. so od tistec po cejloj ro-sagi oddajali do leta 1944, gda so Nemci krajskli vauže antene in se je zatok vküpporüšila. Dvej leti po bojni so oddajnik

varaša Halásztelek, za en malo smo prišli v *Tököl*. Tam - v edno nekdešnje huzarsko kasarno - že od leta 1963 zapérajó mladolejtne hüdodelnike. Mlašéči robi morejo v ednoj fabriki delati tö, pauleg vauze pa stogijo špitale za nji. En par lejt nazaj smo vidli, kak lepau so zaprejtí mladi vönamalali vinešnje stenau. Letos, gda smo se znauvič nimo pelali, je bila visika stena s pikastim drautom pá sürkasto-bejla.

S Tököla vodita dvej poštiji prauti varaši *Ráckeve*. Mi smo se odlaučili za tisto, štera pela pauleg »stare« Donave. Vozili smo se na ednom visikom zemelskom šanci, šteroga so zatok zdignili, ka aj bi reka nej zalejala cejlo krajino. Če rejsan nam je navigacija kazala, ka smo na pravoy pau-



Baročni törem stogi ejkstra od gotske cerkve v mesti Ráckeve - tau je sploj rejtko v srbskoj cerkvenoj arhitekturi

Gnesnedén leko najgir turist nutstaupi v mlin, gde ma po nedelaj eden pravi mlinarski majster raztomači, kak té komplicérani mašinge na vodej delajo. Gda smo taprišli, je vrnau pšenico mlo, zatok je mogo med pripovejanjom



Rekonstrüérani mlin držine Gyurcsik v varaši Ráckeve - znautra njega vse normalno funkcionéra (ozajek je Árpádov maust)

kaže na tau, ka so varaš stva-urili Raci, Srbi. Gda so Törki na začetki 15. stolejta prejkvzeli srbski varaš Smederevo (Szendrő) in po tistom prejkstapili Donavo, so vözrobili mesto Kovin. Domanjo lüstvo

je bejžalo gor po Vogrski, vse do otoka Csepel. Tam jim je madžarski krau Vladislav II. dau zemlau in edno cerkev, štera je eške gnesnedén edina *gotska srbska pravoslavna cerkev* na Madžarskom. Gda smo prišli do kamene grajke té sakralne zidine, je edna gospá vrnau travo kosila. Zaglednila nas je, vözakapčila svoj mašin in nas pelala nut v cerkev. Povödala je, ka je njeni mauž srbskoga roda in ka slü-

žijo v zidini redne ortodoksne meše. Če rejsan pa dosta penez vküppride od turistov, je domanji pop dojzapovödo fotograféranje, ka prej posvejtke škaudijo freškonom.

V cerkvi vidimo čüdivitne kejpe v bizantinskom štiluši o

o »Bogorodici« indrik v srbskoj umetnosti nega.

Če pomislimo na tau bogato zgodovino, se nam malo špajsko vidi, ka se je v varaši Ráckeve pred desetimi lejta-mi samo 0,3 % lüstva za Srbe zglasilo. Nej smo se pa daleč pelali in smo prišli v malo vesnico *Lórév*, gde je statistika vöpokazala 62 % Srbov - zvekšoga z duplanskov identitetov. V vési smo vidli en par srbski napisov, depa daleč nej telko, kelko smo računali.

Pri Lórévi pela trajekt (komp) prejk Donave prauti varaši Adony. Malo smo stanili pri šurkoj vodej in gledali, kak eden veuki šift autone nazaj na našo stran vozi, tü pa lüstvo v büféni čaka, ka na réd pride. Mi smo se pa raj odlaučili za paut po süjoj zemlej, zatok smo se pri Ráckeve prejk Árpádovoga mostá odpelali v Kiskunlacházo in tak nazaj v Budimpešto.

Otok Csepel je prej daubo imé po konjari vojvode Árpáda. Gnes več trnok ne gézdimo, donk pa se nam splača pogledniti tau krajino od vrkaj do spodkar ...

(se nadaljuje)  
-dm-

**PETEK, 19.11.2021, I. spored TVS**

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Ugri-znimo znanost, Elektroenergetski sistem, oddaja o znanosti, 10.55 Začnimo znova, Resničnostna Županova Micka, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Od-potovanja, Japonska: Prihodnost, potopis, 14.40 Prislunhimo tišini, Glasba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 TV-iz-ložba, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna od-daja, 15.45 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Sloven-ska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Nora vojna bratov Marx, ameriški film, 0.25 Dnevnik Sloven-cev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

**PETEK, 19.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 11.30 Dobro jutro, 14.10 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.45 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.20 Olimpijski ogenj: 30 let Olimpijskega komiteja Slovenije, dokumentarni film, 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski skoki (M), kvalifikacije, 17.45 Razkošje lepega: 100 let Naro-dne galerije, dokumentarni film, 20.05 13 minut, nemško-italijanski film, 22.00 Če pozabim tebe, Bagdad, britanski dokumentarni film, 23.20 Sting v pariški Olympii, koncert, 0.30 Zadnja beseda! 2.25 Info kanal

**SOBOTA, 20.11.2021, I. spored TVS**

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 11.15 TV-izlož-ba, 11.35 Tarča, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Podjetno naprej, Cleangrad - Čisti prostori, 14.45 Prislunhimo tišini, Baby Signs, izobra-ževalno-svetovalna oddaja, 15.10 Orient Express, vlak, ki je pisal zgodovino, nemško-avstrijska dokumentarna oddaja, 16.10 Free spirits - Samosvoji, Ron, dokumentarna oddaja, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poro-čila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.50 Zadnja be-seda! 18.35 Ozare, 18.40 Kuhar Štef, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.25 Snežni angeli, švedsko-danska nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 22.55 Sedmi pečat: Nevidno življenje Evridike, brazilsko-nemški film, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Sobotni Dnevni-kov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.35 Napovedujemo

**SOBOTA, 20.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 8.15 Pričevalci, Franc Primožič, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (Ž), 1. vožnja, 11.35 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 12.40 Avtomobilnost, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (Ž), 2. vožnja, 14.30 Kameleoni - Beatlesi nekdanje Jugoslavije, dokumentarni film, 15.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski skoki (M), 17.55 Naš Triglav, dokumentarni film, 20.05 Carmen in Lola, španski film, 21.55 Zvezdana, 22.55 Prismojeni?, koncert skupine Prismojeni profesorji bluesa, 0.55 Info kanal

**NEDELJA, 21.11.2021, I. spored TVS**

7.00 Otroški program, 10.25 Špasi učitelj II., nizozemska otroška nanizanka, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.40 Kuhinja naših non dediščina solin Vreme, kuhanje: bigole, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 15.00 Fotografija, koprodukcijski film, 17.00 Poročila ob pe-tih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.00 Družina Jazbe-čjak, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Vsa bitja, majhna in velika, bri-

tanska nadaljevanka, 20.50 Intervju, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Punčka, francosko-danski dokumentarni film, 23.40 Za lahko noč: Operne arije, Basbaritonist Marcos Fink (W. A. Mozart: Don Juan), 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.15 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.10 Napovedujemo

**NEDELJA, 21.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 6.15 Duhovni utrip, 6.30 Koda, 7.00 Ugri-znimo znanost, Elektroenergetski sistem, oddaja o znanosti, 7.30 Glasbena matineja: Glasba Antonija Orchestra Barocca di Bologna, zbor Viva Brežice, Vivaldija, 8.10 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 9.45 Žogarija, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (Ž), 1. vožnja, 11.50 Košarka - liga ABA, Mega : Cedevita Olimpija, 13.40 Alpsko smučanje - svetovni pokalslalom (Ž), 2. vožnja, 14.30 Ambienti, 15.00 Geopark Karavanke, dokumentarni feljton, 15.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal smučarski skoki (M), 17.55 Od-potovanja, Mongolija: plemenski izzivi potopis, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Zgodovinski miti in skrivnosti: Ruska revolucija, britanska dokumentarna oddaja, 21.05 Zgodba Grace Kelly, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Vikend paket, 23.30 Zvezdana, 0.25 Kaj dogaja? 2.05 Info kanal

**PONEDELJEK, 22.11.2021, I. spored TVS**

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha, 11.00 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Od-potovanja, Japonska: Preteklost, potopis, 14.25 S-prehodi, 14.55 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.10 Do-ber dan, Koroška, 16.05 Studio Kriškraš, mozaična lutkov-na oddaja za otroke, 16.30 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Kepice, risanka, 18.10 Pujsa Pepa, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Podoba podobe, 23.30 Mešani pevski zbor in Simfonični orkester Akademije za glasbo UL (M. Bravničar, A. Lajovic, M. Kozina), 0.15 Vito Žu-raj, Stand Up (Simfonični orkester RTV Slovenija in Francesc Prat), 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Sloven-ska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

**PONEDELJEK, 22.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 10.55 Dobro jutro, 13.30 Prislunhimo tišini, Baby Signs, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.00 Zadnja beseda! 15.10 Na lepše, 15.45 Reverz, dokumentarni film, 16.50 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.40 Kuhinja naših non dediščina solin Vreme, kuhanje: bigole, 17.55 Ivan in Karla, igrano-dokumentarni film, 20.00 Od-potovanja, Mongolija: kolone in kolesa, potopis, 20.50 Dediščina Evrope: Anatomija izdajstva, češka nadaljevanka, 22.20 Podjetno naprej, 22.55 Riot Ana, kratki igrani film AGRFT, 23.20 100 točk, kratki igrani film AGRFT, 0.50 Info kanal

**TOREK, 23.11.2021, I. spored TVS**

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Podoba podobe, 10.50 Začnimo znova, Glasbene korenine, slovenska nanizanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Od-potovanja, Cookovi otoki, potopis, 14.45 Duhovni utrip, 15.15 Potepanja - Ba-rangolások, 16.00 Špasi učitelj II., nizozemska otroška nanizanka, 16.25 Fircbologi, mozaična oddaja za otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Tib in Tamtam, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slo-venska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Volk je, volk je! danska nadaljevanka, 21.05 Zbujeni v sanje, igrano-dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci, Franc Primožič, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnev-nik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

**TOREK, 23.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 11.10 Dobro jutro, 13.55 Avtomobilnost, 14.30 Alpe-Donava-Jadran, 15.00 Ko se tam gori olistajo breze, portret pisateljice Brede Smolnikar, 16.10 Kaj dogaja? 16.40 Joker, kviz, 17.55 Prgišče žalosti, dokumentarna odda-ja, 20.05 Papuanske zločinske tolpe, francoska dokumentar-na oddaja, 21.05 Fotografija, koprodukcijski film, 22.55 Na-Glas! 23.20 Pred vrati pekla: Honduras - vojna proti tolпам, španska dokumentarna oddaja, 1.20 Info kanal

**SREDA, 24.11.2021, I. spored TVS**

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.50 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Od-potovanja, Nova Zelandija: Nedotaknjena, potopis, 14.40 Osmi dan, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mo-stovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.05 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 (Ne) znana poglavja slovenske zgodovine, Ilirske province 1809-1813, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Ciril Kosmač: Balada o trobenti in oblaku, 18.00 Bela in Sebastijan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Klic dobrote, prenos dobrodelnega koncerta, 22.00 Od-mevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Ilirske province 1809-1813, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

**SREDA, 24.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 10.15 Dobro jutro, 12.55 Placido Domingo, 50. obletnica prvega koncerta v Veronski areni, 15.50 Ambi-enti, 16.35 Vikend paket, 18.00 Izgradnja verige hidroelek-trarn naspodnji Savi, dokumentarni film, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Moj klasični hit, Iztok Mlakar, 20.15 Marius Pe-tipa, francoski velikan ruskega baleta, francoski dokumen-tarni film, 21.15 Moje mnenje, 22.05 Koristolovec, britanska nadaljevanka, 23.10 Med zidovi, dokumentarni film, 1.05 Info kanal

**ČETRTEK, 25.11.2021, I. spored TVS**

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 (Ne) znana poglavja slovenske zgodovine, Ilirske province 1809-1813, 10.50 Začnimo znova, Mar jim je za Maria, slovenska nanizanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Od-potovanja, Nova Zelandija: Adrenalin, potopis, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Brez meja - Határtalan, 15.45 TV-izložba, 16.00 Mulčki, risanka, 16.05 Krompir, razvedrilna oddaja za mlade, 17.00 Poročila ob pe-tih, Šport, Vreme, 17.25 Ugri-znimo znanost, Naloge in nadlo-ge pubertete, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, Obnovljivi viri energije, 18.05 Reaktivčki, Niagarski slapovi, Kanada in ZDA, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Dediščina Evrope: Anatomija izdajstva, češka nadaljevanka, 1.15 Ugri-znimo znanost, Naloge in nadloge pubertete, odda-ja o znanosti, 1.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.00 Napovedujemo

**ČETRTEK, 25.11.2021, II. spored TVS**

4.00 Info kanal, 10.20 Dobro jutro, 12.50 Profil, 13.30 Pappentory, štorija o slovenskem amaterskem gledališču SAG Trst, dokumentarni film, 14.30 Na lepše, 15.15 V petek zve-čer, 17.00 Spravilo in ličkanje koruze, dokumentarna odda-ja, 17.55 Mojster in njegov Gašper, portret, 20.05 Kolumbovi predhodniki pravi odkritelji Amerike, nemška dokumentar-na oddaja, 21.00 Avtomobilnost, 21.30 Ambienti, 22.05 Skla-datelj Josip Ipavec, 22.10 Češnjev cvet, koncert samospevov Josipa Pavca (Urška Arlič Gololičič, Marko Hribernik), 22.40 Fran Žižek: Ipavci, Josip, 0.05 Slovenska jazz scena: Jani Mo-der, Marko Črnčec, Jani Hace in Ratko Divjak, 2.05 Info kanal

## Dragi otroci!

Prisrčno Vas vabim na **MIKLAVŽEVANJE**, ki bo **3. decembra 2021**,  
ob **9 uri**, v **Slovenskem domu v Monoštru**.

Z mano bo prišlo Miškino gledališče **KU-KUC**, ki Vam bo predstavilo svojo  
praznično predstavo z naslovom **PRAZNIČNI ULALUUU!**

Zelo me boste razveselili, če me boste  
tudi Vi pričakali s kakšno pesmijo,  
ki jo boste skupaj zapeli ali recitali.

Čakam Vas,

**MIKLAVŽ**  
Zveze Slovencev na Madžarskem



## Vzroki in simptomi alergije

Alergija je civilizacijski beteg. Vsakšno leto več ljudi dobi kakšno alergijo. Gnesden že vsak-ši peti človek trpi zavolo njé.

Alergija je napačno delovanje imunskega sistema, napačni imunski odgovor. Organizem napravi protisnov zavolo praja, kosminj ali kaj tašoga, ka smo z gestinom pogeli, zatok reagira z vnetjom (gyulladás). Simptomi alergije so leko: naus nam tečé, oči rdeče gratajo, srbijo, bolijo, skunze nam tečejo, glava nas boli, mūdni pa sloki gratamo. Leko se nam pokažejo na kauži fleki, ekcema ali krplivni izpuščaji (koprivnica). Seneni nahod nam povzroči kašel pa kihanja.

Alergijo sprtolejt (spomladi) povzroči cvetje lejšnika, djauše, tope, breze. Poleti cvetje trpautca, pelina, pšenice, žita, geseni je najbola nevarna ambrozija (parlagfű). Poznamo eške dosta rastlin, stere aler-

gijo napravijo pri lidaj. Dosta lidi pa mantra alergija od hišnoga praja pa pršic (atka). Oni naj ne nūcajo posteljnino, v steroj je perdje ali vuna. Te-



»Zrejla« ambrozija (parlagfű), zavolo stere dosta lidi trpi

pihe tō nej dobro meti, tam se notrazgrabijo pršice. Od ples-

ni tō leko dobi alergijo, zatok trbej dostafart pa dosta luftati ram. Bejliti trbej z vapnom pa farbov prauti plesnivosti.

Sto alergijo ma na cvetlični praj, aj tašoga ipa raj ostane doma, zapre okna, bole naj vnoči lufta. Predpodnevom je največ cnetličnoga praja v lufti.

Na žalost je ambrozija že v Porabji tō naprej prišla, dosta je zaraščeni parcel, dapa najdemo go po vrknica j kauli njiv pa pri pauti tō. Cvetlični praj ambrozije vōter kilomejtre daleč odnesé.

Dostafart nas šcipnejo ovce ali fčele.

Sto nejma alergijo na fčelin pik, tistoma samo kauža rede-

ča grata, dapa tau brž tamine. Steri so alergični na fčelin pik, tisti se morajo paziti, za nji je leko nevarno, leko dobijo šok anafilaksije. Takšoga ipa nej slobaudno čakati, trbej k paderi titi ali pozvati rešilca. Vsigdar več lidi je alergični na gesti (hrano). Djesti, stero ma preveč beljakovin (fehérje), ma imunski sistem za škodljivo, zatok se brani. Preveč beljakovin majo: jajca, ribe, raki, oreji pa lejšniki. Gda tau gesti gejmo, včasim pridejo simptomi alergije, kauža srbi, lampe, gezik, obraz pa gunt naletijo. Če betežnik ne dobi pricajti pomauč, leko ma probleme z dihanjom, leko vōmeče ali

lejšne na WC. (Na filmaj tō večkrat vidimo takšno, če štoj lejšnike gej.)

Leko smo alergični na razna vrastva prauti vnetji, kak so penicilin pa razni steroidi itd. Če smo alergični na kakšne komponente zdravil, tau moramo doktorji povedati, če demo k paderi.

Iz alergije se ne moremo vōzvračiti, sprvajana s vcejlom življenji. So takšna obdobja, gda nej mamo simptome, beteg se pojavlja sezonalno. Tanače doktorov trbej notradržati pa se abati od alergenov.

Margit Čuk

### Porabje

TEDNIK  
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek  
Založnik:  
Zveza Slovencev na Madžarskem  
Za založnika:  
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica  
Marijana Sukič  
Naslov založnika in uredništva:  
H-9970 Monošter,  
Gárdonyi G. ul. 1.;  
tel.: 94/380-767;  
e-mail: porabje@gmail.com  
ISSN 1218-7062

Tisk:  
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.  
Lendavska 1; 9000 Murska  
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB